

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри менеджменту фізичної культури Харківської державної академії фізичної культури кандидата наук з фізичного виховання та спорту
доцента Середи Наталії Віталіївни
на дисертаційну роботу Чень Дундун за темою «Організаційно-управлінські основи розвитку китайських національних традиційних видів спорту», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Дисертаційна робота присвячена актуальній науковій проблемі дослідження організаційно-управлінських механізмів розвитку традиційних китайських видів спорту в контексті сучасних викликів глобалізації спортивної індустрії. Робота є комплексним міждисциплінарним дослідженням, що поєднує теорію управління спортом, культурологічні аспекти та практичні питання організації спортивної діяльності.

Тема дисертації є надзвичайно актуальною з огляду на: зростаючий вплив Китаю на міжнародну спортивну арену, необхідність збереження культурної ідентичності національних видів спорту, потребу в адаптації традиційних видів спорту до сучасних управлінських підходів, важливість вивчення китайського досвіду для розвитку національних видів спорту в інших країнах

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано згідно Тематичного плану науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури на 2020-2024 рр. та 2025-2028 рр. за темою: «Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту (державний реєстраційний номер 0120U101012 та 0124U005031)».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертаційній роботі, відповідно до тематики дослідження, обґрунтовано наукові положення, висновки та рекомендації. Сформульовані мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження повністю узгоджуються з темою роботи. Отримані результати надають вичерпну відповідь на визначені мету та завдання дослідження. Їх достовірність підтверджується достатнім обсягом кількісних даних і проведенням дослідження. Висновки відображають зміст і логічну послідовність дослідження, а також відповідають поставленим завданням.

Достовірність і новизна отриманих наукових результатів. Достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертаційної роботи забезпечена коректним використанням методів дослідження, а саме теоретичні: аналіз та узагальнення наукової, педагогічної та навчально-методичної літератури, аналіз документів, вивчення динаміки показників

розвитку китайських національних традиційних видів спорту; емпіричні: соціологічне опитування (анкетування); педагогічне спостереження, педагогічне тестування; методика ціннісних орієнтацій М. Рокіча; системний аналіз; метод експертних оцінок; SWOT-аналіз; математичної статистики для кількісної та якісної оцінки експериментальних даних дослідження.

Здобувач використовував інформативні методи математичної обробки, що відповідають поставленій меті та завданням дисертації. У роботі коректно використано методи наукового дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що в дисертаційній роботі *вперше*:

- теоретично обґрунтовано та розроблено концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту та оцінено її з позиції теорії систем;
- обґрунтовано та розроблено концептуальну модель управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту, надано її аналіз з позиції теорії управління;
- обґрунтовано систему показників розвитку китайських національних традиційних видів спорту та розроблено алгоритм до оцінювання їх потенціалу.

Наукова новизна роботи також полягає в: комплексному аналізі організаційно-управлінської структури китайських національних видів спорту; розробці теоретичної моделі інтеграції традиційних спортивних практик у сучасну систему спортивного менеджменту; систематизації специфічних управлінських підходів, характерних для китайської спортивної системи; виявленні закономірностей розвитку національних видів спорту в умовах культурної глобалізації.

Теоретична значущість визначається внеском у розвиток теорії управління спортом через призму культурно-національної специфіки, що розширює концептуальні основи спортивного менеджменту.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні стратегії розвитку китайських традиційних національних видів спорту в Провінції Хайнань.

Результати досліджень впроваджено в діяльність Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації, Громадської організації «Харківська обласна федерація національних єдиноборств», в навчальний процес Харківської державної академії фізичної культури, Комунального закладу «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Спорт для всіх», в навчальний процес Національного університету «Запорізька політехніка», в навчальний процес Економічного університету Хайкоу (Провінція Хайнань, КНР), що підтверджено відповідними актами впровадження.

Характеристика основних положень роботи. Структура дисертаційної роботи має логічну завершеність. Дисертаційна робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, додатків. Матеріали дисертації

викладені на 229 сторінках основного тексту, містять 18 таблиць та 21 рисунок. Перелік використаних літературних джерел містить двісті два (202) найменування, з яких 73 – іноземних.

У **вступі** дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження; відображено зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами; сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; сформульовано особистий апробацію результатів дослідження дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Теоретичні основи розвитку національних традиційних видів спорту Китаю»** надано огляд даних Перший розділ дисертаційної роботи є фундаментальною теоретичною базою дослідження, що закладає концептуальні основи для розуміння специфіки розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Розділ демонструє ґрунтовний підхід до формування теоретико-методологічного апарату дослідження та створює міцну наукову платформу для подальшого аналізу. Розкрито дефініцію поняття «національні традиційні види спорту». Визначено та охарактеризовано зв'язок між культурною спадщиною та національною традиційною спортивною культурною спадщиною. Сформовано структуру національної традиційної спортивної культури Китаю.

Розкриті та теоретично охарактеризовані аспекти способу життя та традиційної спортивної культурної спадщини Китаю: прикладне значення, релігійні ритуали, ігри та розваги, культурні звичаї. Здійснено хронологічне досліджень танців Дракона і Лева за період з 1989 року по 2017 рік. Особливої уваги заслуговують результати проведеного порівняльного аналізу та визначених відмінностей між китайськими національними традиційними видами спорту та українськими національними видами спорту.

За результатами проведеного теоретичного аналізу науково-методичних джерел та документів сформовано схему діяльності органів державного управління масовою фізичною культурою у Китайській народній республіці.

У другому розділі **«Методи і організація дослідження»** представлено зміст використаних методів дослідження, хід організації дослідження. Сильних сторін розділу можна віднести комплексність методологічного підходу, а саме дослідження використовує різноманітні методи, що забезпечує всебічне вивчення проблеми китайських національних традиційних видів спорту з різних ракурсів. Слід зазначити обґрунтованість вибору методів дослідження, кожен метод має чітко сформульовану мету застосування, що демонструє усвідомлений підхід дослідника до методології. Гармонійно поєднуються теоретичні та емпіричні рівні - використання як теоретичних методів для аналізу наукових джерел, так і емпіричних для збору первинних даних забезпечує глибину дослідження. Застосування методики ціннісних орієнтацій М. Рокіча додає валідності результатам дослідження.

Чітко описано якісний та кількісний склад вибірки. Дослідження проводилося в Китаї (провінція Хайнань) та Україні (Харківська область). В опитуванні взяли участь 700 респондентів. При цьому 450 респондентів з Китаю, з них: 250 осіб – населення, 100 – спеціалісти, 100 – студенти та 250 респондентів – з України, з них 170 осіб – населення, 30 – спеціалісти, 50 – студенти.

Розділ «Методи та організація дослідження» демонструє широкий методологічний арсенал, відповідності назві та науковим вимогам.

У третьому розділі **«Управління розвитком китайських національних традиційних видів спорту»** здійснено порівняльний аналіз розвитку національних видів спорту в Китаї та Україні за такими аспектами: загальна характеристика, характеристика національних видів спорту у системі фізичного виховання дітей та молоді, організаційно-управлінські особливості розвитку національних видів спорту, культурна спрямованість, державна підтримка, інтеграція з освітою, участь у міжнародних змаганнях, соціальна мобільність.

Також у розділі представлено результати опитування серед школярів і студентів (n=100). Результати проведеного опитування розкривають наступні питання: найбільш популярні серед учнів і студентів Китаю національні традиційні види спорту, основні причини вибору студентами китайських національних традиційних видів спорту, позитивний ефект від занять китайськими національними традиційними видами спорту, найпопулярніші традиційні види спорту, що розвиваються в університетах.

Визначено, що єдиноборства мають важливе значення для формування особистості, оскільки в процесі тренувань, можна досягти високого рівня фізичного розвитку, набути нові знання, розвиватися морально та інтелектуально. Студенти також вважають, що психологічна та інтелектуальна підготовка мають важливе значення в тренуванні, висока воляова та спеціальна психологічна підготовленість, уміння керувати передстартовим та стартовим станами, об'єктивне сприйняття та зосередженість уваги, ефективні осмислені процеси дозволяють єдиноборцям приймати рішення та ефективно реалізувати свої здібності в умовах змагань.

Встановлено місце термінальних та інструментальних цінностей в системі цінностей студентів КНР (n=52) та студентів України (n=51). Визначено різницю у важливості особистісних, індивідуалістичних та конформістських цінностей між студентами з Китаю та студентами з України. Виявлені відмінності вказують на важливі культурні та соціальні відмінності у цінностях та уявленнях про індивідуальність та приналежність до колективу серед студентів з цих двох країн.

У четвертому розділі **«Концептуальний підхід в управлінні розвитком китайськими національними традиційними видами спорту»** дисертаційної роботи обґрунтовано вплив національних традиційних видів спорту на економічне зростання регіону (на прикладі Провінції Хайнань).

У результаті експертної оцінки було встановлено, що виробничий потенціал розвитку китайських національних традиційних видів спорту

дорівнює 0,87 балу (високий рівень), управлінський потенціал становить 0,76 балу (достатній рівень), маркетинговий потенціал – 0,74 балу (достатній рівень), а ресурсний потенціал – 0,61 балу (низький рівень). Таким чином, загальний інтегральний рівень потенціалу розвитку китайських національних традиційних видів спорту становить 0,75 балу (достатній рівень), що вимагає обґрунтування та розробки концептуальної моделі і програм розвитку для підвищення цього рівня.

Розроблено концепцію розвитку китайських національних традиційних видів спорту. Основною метою концепції виступає збереження культурної спадщини та популяризація китайських національних традиційних видів спорту в Китаї і за кордоном. Основними напрямками діяльності щодо реалізації концепції розвитку китайських національних традиційних видів спорту є: державна підтримка, освіта, маркетингові стратегії, підготовка кадрів, фінансове забезпечення, міжнародне визнання.

В ході даного дослідження, крім аналізу суспільної думки щодо розвитку національних традиційних видів спорту в Китаї, були визначені можливості та загрози зовнішнього середовища для Китайської асоціації танцю дракона та лева в сучасних ринкових умовах та розроблено матрицю SWOT-аналізу діяльності Китайської асоціації танцю дракона та лева. Результати проведеного SWOT-аналізу стали основою у формуванні Стратегії розвитку танцю дракона та лева. Достовірність отриманих результатів дослідження доводилась за допомогою використання методів описової статистики, перевірки статистичних гіпотез за критерієм знаків, експертних оцінок з розрахунком коефіцієнта конкордації, а також виявлення взаємозв'язків між досліджуваними показниками за коефіцієнтом рангової кореляції Спірмена та коефіцієнтом конкордації. Для виявлення узгодженості думок експертів було розраховано коефіцієнт конкордації. Серед науковців та практиків спостерігається узгодженість думок щодо використання запропонованого нами Плану у роботі Китайської асоціації танцю дракона та лева, оскільки коефіцієнт конкордації $W=0,73$ і $W=0,71$; при $p>0,01$, у всіх групах коефіцієнт конкордації $W \geq W_{гр}$. Рівень узгодженості думок експертів у кожній групі був високий та підтверджував достовірність проведеної експертизи.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** дослідником здійснено узагальнення даних про структуру управління китайськими національними видами спорту, історичний розвиток танцю дракона та лева, їх місце в системі фізичного виховання, організаційні аспекти розвитку національних видів спорту при формуванні державної політики в системі управління спортом в Китаї та Україні. Доповнено теоретичні дані щодо історії і розвитку китайських національних традиційних видів спорту, розглянуто характерні відмінності китайської спортивної культури, охарактеризовано структуру органів управління національними видами спорту в Китаї.

Висновки дисертаційної роботи Чень Дундун подані на належному методологічному рівні, витікають із отриманих результатів теоретичних і

емпіричних досліджень і свідчать, що поставлені у роботі завдання сприяли вирішенню важливих та актуальних питань. Робота завершується інформативними додатками та коректно підібраним і складеним списком використаних джерел. Повнота викладу наукових результатів в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковані в наукових журналах та представлені в тезах науково-практичних конференцій різного рівня. В опублікованих зі співавторами наукових роботах дисертант самостійно виконав експериментальну частину. Основні положення дисертаційних досліджень викладено у 17 наукових працях, три – у фахових виданнях, з яких три включені до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. Дисертаційне дослідження Чень Дундун виконано на належному методологічному рівні, проте окремі положення мають дискусійний характер та потребують корегування, відповіді чи уточнень, зокрема:

1. Назви розділу 1 та підрозділу 1.1. доцільно було б відкоригувати у змісті та по основному тексту.
2. Назви рисунків у 3 розділі, а саме рис. 3.1, 3.2, 3.3 бажано у назву додати словосполучення «порівняльний аналіз» або «результати порівняльного аналізу».
3. У 3 розділі в описі SWOT-аналізу бажано б було розширити спектр дослідження на всі аспекти розвитку китайських національних традиційних видів спорту, а не лише маркетингова діяльність.
4. У розділі 4. підрозділ 4.1 опис та формули комплексного інтеграційного показника рекомендовано перенести до розділу 2 «Методи та організація дослідження» у підрозділ 2.1. у якому і зазначаються особливості та доцільність використання методів математично статистики.

Зазначені дискусійні питання не впливають на загальну позитивну оцінку поданої дисертаційної роботи. Порухів академічної доброчесності не виявлено

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. дисертаційна робота Чень Дундун на тему «Організаційно-управлінські основи розвитку китайських національних традиційних видів спорту» є завершеним самостійним дослідженням, що має наукову новизну, практичне значення, відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. № 759) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р.

№ 44. Дисертант Чень Дундун заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Рецензент:

кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри менеджменту
фізичної культури Харківської
державної академії фізичної культури

Наталія СЕРЕДА

Підпис Середи Наталії засвідчую

Проректор з науково-педагогічної роботи
Харківської державної академії
фізичної культури

Олег ОЛЬХОВИЙ